

Nr 7**Lagutskottets betänkande med anledning av motion angående strandägares rätt att hålla brygga i annans vattenområde****Motionen***Yrkande*

I motionen 1975:1144 av herr Åkerlind (m) yrkas att riksdagen måtte förklara att bestämmelserna i vattenlagen 1 kap. 3 § och jordabalken 1 kap. 6 § avser rätt att hålla *en* brygga och att det åligger överexekutor att på begäran låta borttaga överskjutande antal bryggor.

Motivering

I motionen erinras om att strandägare enligt 1 kap. 3 § vattenlagen äger rätt att "hava mindre brygga, båt-, bad- eller tvätthus" etc. i honom icke tillhörigt vattenområde. Med hänvisning till ett nyligen timat rättsfall anför motionären att en fiskevattensägare och delägare i strand och vattenområde vänt sig till en av landets länsstyrelser såsom överexekutor med begäran att denna måtte låta borttaga ett antal småbåtsbryggor, utom en, vilka en annan delägare i stranden själv låtit anlägga eller tillåtit andra att hålla. Länsstyrelsen i fråga hade emellertid vägrat ingripa under hänvisning till 13 kap. 8 § vattenlagen, enär det ej ansetts uppenbart att byggandet ej fått ske utan föregående prövning enligt vattenlagen. Ärendet hade förts till högsta domstolen, som upprätthållit länsstyrelsens beslut. Genom avgörandet hade enligt motionärens uppfattning öppnats möjlighet att kringgå 1 kap. 3 § vattenlagen samt till att utföra svartbyggen i andras fiskevatten och driva geschäft i uthyrning av båtplatser på annans vattenområde.

Gällande rätt

Enligt den av motionären åberopade bestämmelsen i 1 kap. 3 § vattenlagen (1918:523; VL) är ägare av strand vid sjö eller annat vatten, där vattenområdet ej är honom tillhörigt, ändock berättigad att "vid sin strand hava mindre brygga, båt-, bad- eller tvätthus eller annan dylik byggnad". En förutsättning för denna rätt är dock att vattenområdets ägare genom byggnaden ej lider men av någon betydelse eller att hinder mot byggnaden ej möter enligt 2 kap. VL. De härmed åsyftade reglerna innebär i huvudsak att byggande i vatten ej får medföra skada eller intrång i annans egendom genom inverkan på vattenförhållandena med mindre nyttovärdet av byggnaden på visst sätt

överstiger skadan eller intrånget. Vidare stadgas – uppenbarligen med avseende å mera omfattande vattenbyggnadsföretag – begränsningar med hänsyn till byggandets inverkan på bl. a. bostadsförsörjning, näringsliv och naturförhållanden, sjötrafikleder, klimat- och hälsotillstånd eller med hänsyn till allmänna intressen i övrigt. För vissa former av byggande i vatten krävs att ansökan görs hos vattendomstol för prövning hur och under vilka villkor byggandet må ske. Enligt 2 kap. 20 § VL fordras vattendomstolens prövning om sannolika skäl föreligger att allmän eller enskild rätt förnärmas genom byggande i vatten.

I 13 kap. 8 § VL ges möjlighet för överexekutor att i vissa fall "förordna om handräckning till rättelse i vad olagligen skett", dvs. i förekommande fall låta borttaga byggnad som uppförts utan föregående prövning av vattendomstol. En förutsättning för att ett sådant ingripande får ske är emellertid enligt samma stadgande att förhållandena befinner sig uppenbarligen vara sådana, att dylik prövning skolat föregå byggandet. Om handräckning på grund av denna regel ej kunnat beviljas återstår bl. a. möjligheten att enligt 2 kap. 25 § VL hos vattendomstol påkalla prövning av byggnadens laglighet. – I den av motionären omnämnda 1 kap. 6 § jordabalken (JB) ges regler om rätt för fastighetsägare att, när fastighet blivit skild från angränsande vattenområde genom att stranden förskjutits, nyttja området mellan fastigheten och vattnet under förutsättning att området är av ringa omfattning och dess ägare icke lider skada eller olägenhet av betydelse. Fastighetens ägare har därvid samma rätt som enligt 1 kap. 3 § VL tillkommer strandägare. I ett tillägg till 1 kap. 3 § VL som gjordes i samband med jordabalkens antagande erinras om bestämmelsen i 1 kap. 6 § JB.

Stadgandet i 1 kap. 3 § VL har bibehållits oförändrat sedan lagens ikraftträdande 1.1.1919 med undantag av nyssnämnda tillägg med hänvisning till 1 kap. 6 § JB i fråga om rätten till vattenområde vid strandförskjutning. Den år 1906 tillsatta vattenrättskommittén anförde i ett 17.12.1910 avgivet betänkande med förslag till vattenlag (s. 212–213) att den, som genom köp eller annorledes blivit ägare till strand invid ett naturligt vattenområde utan att ha förvärvat någon rätt till detta, i regel borde vara berättigad att vid den honom tillhöriga stranden anbringa en mindre brygga, båt-, bad- eller tvätthus eller annan dylik byggnad. Något förfång ansågs därigenom icke kunna tillskyndas vattenområdets ägare. Även om en olägenhet av mindre betydelse skulle genom byggnadens anbringande vid stranden kunna anses uppstå för vattenägaren, borde denne enligt kommitténs uppfattning ej kunna av sådan anledning förbjuda strandägaren att på ifrågavarande sätt utnyttja vattenområdet. Om byggnaden däremot var av beskaffenhet att hindra vattenägaren att själv på ett rationellt sätt tillgodogöra sig vattnet eller eljest för honom medförde men som från objektiv synpunkt kunde tillmätas någon betydelse var han enligt kommittén ej nödsakad att finna sig däri.

Pågående utredningsarbete

Vattenlagen är f. n. föremål för en allmän översyn av den år 1968 tillsatta *vattenlagsutredningen*. Enligt direktiven skall utredningsarbetet i första hand avse de organisatoriska formerna för tillståndsgivning i vattenmål. Det betonas dock, att utredningen bör vara oförhindrad att behandla även andra frågor som lämpligen kan prövas i sammanhanget. I direktiven uttalas vidare att utredningen bör ta kontakt med administrativa myndigheter, domstolar och andra som har erfarenhet av hur vattenlagen verkat i praktiken och söka kartlägga de eventuella ytterligare brister som numera kan föreligga i fråga om lagen samt i belysning av erfarenheterna och med beaktande av de givna direktiven föreslå behövliga lagändringar. – År 1974 erhöll vattenlagsutredningen genom tilläggsdirektiv i uppdrag att utreda diknings- och andra torrlägningsföretag.

Utskottet

Enligt 1 kap. 3 § vattenlagen (VL) har strandägare, även om vattenområdet ej tillhör honom, rätt att vid sin strand ha bl. a. mindre brygga under förutsättning att vattenområdets ägare ej därigenom lider men av någon betydelse. Om fastighet genom strandförskjutning blir skild från vatten har fastighetsägaren enligt 1 kap. 6 § jordabalken (JB) samma rätt som tillkommer strandägare. För vissa fall av byggande i vatten krävs emellertid en förhandsprövning av vattendomstol enligt regler i 2 kap. VL. Om byggande i vatten skett och det befinner sig uppenbart att sådan prövning skulle ha gjorts kan överexekutor enligt 13 kap. 8 § VL handräckningsvis låta borttaga byggnaden. Om förutsättningarna för ett sådant ingripande ej föreligger återstår möjligheten för vattenområdets ägare att enligt 2 kap. 25 § VL vid vattendomstol begära prövning av byggnadens laglighet.

Motionären yrkar – med hänvisning till ett nyligen inträffat fall då överexekutor vägrat låta borttaga några småbåtsbryggor och högsta domstolen slutligen upprätthållit detta beslut – att riksdagen måtte förklara att bestämmelserna i 1 kap. 3 § VL och 1 kap. 6 § JB avser rätt att hålla *en* brygga och att det åligger överexekutor att på begäran låta borttaga överskjutande antal bryggor.

Utskottet vill med anledning av yrkandet stryka under att riksdagen inte grundlagsenligt kan med förbindande verkan fastslå hur ett gällande lagrum skall tillämpas. Beträffande själva sakfrågan hänvisar utskottet till att vattenlagen för närvarande är föremål för en allmän översyn av den år 1968 tillsatta vattenlagsutredningen.

Utskottet hemställer
att riksdagen avslår motionen 1975:1144.

Stockholm den 4 mars 1975

På lagutskottets vägnar

IVAN SVANSTRÖM

Närvarande: herrar Svanström (c), Hammarberg (s), Lidgard (m), Sundelin (s), Börjesson i Falköping (c), fru Åsbrink (s), herrar Andersson i Södertälje (s), Olsson i Timrå (s), Winberg (m), fru Nilsson i Sunne (s), herr Olsson i Sundsvall (c), fru Fredgardh (c), fru Tillander (c)*, herrar Henmark (fp)* och Lövenborg (vpk)*.

*Ej närvarande vid betänkandets justering.